

VÄST SAHARA

Nr 3 2012 Pris 30 kronor

| | |
|--|----|
| Megasolprojektet befäster Marockos ockupation | 6 |
| Kungen och hans 27 palats och residens | 10 |
| Fortsatt svartfiske utanför Dakhla | 12 |



**LÄNGTAR EFTER
FISK**

Utges av
Föreningen Västsahara
och utkommer med fyra
nummer per år.
ISSN 1652-2052
**Ansvarig utgivare och
redaktör:**

Lena Thunberg
Redaktionsråd:
Ulla-Karin Karlson
Jan Strömdahl
Arto Valtonen
Martin Wikström
Monica Zak

Grafisk form:
Tidningsform & Textfason

Layout:
Ulla-Karin Karlson

Adress:
Västsahara
c/o Afrikagrupperna
Linnégatan 21,
413 04 Göteborg

Telefon:
070 - 475 46 45

Hemsida och facebook:
www.vastsahara.net

E-post:
vastsahara@brevet.nu

Prenumerationer:
Privatperson: 125:-
Stödprenumeration: 145:-
Organisationer: 150:-
Utländsk pren: 200:-

Plusgiro:
20 40 03 - 8

Föreningen Västsahara:
Jan Strömdahl
070 - 438 88 41

Omslagsbilder:
Framsida: Monica Zak
Baksida: Anonym
Tryckeri: Markaryds Grafiska
Presslagd: September 2012

Tidskriften Västsahara får
bidrag av Statens
kulturråd och Folke
Bernadotte-akademien.

Vill du veta mer? Tidskriften Västsahara: Nyheter, bakgrund, informationsmaterial, www.vastsahara.net **VästsaharaAktionen:** 27 medlemsorganisationers kampanjsida, nyheter, bakgrund och plattform, www.vastsaharaaktionen.se **Arso:** Bakgrund och nyheter på engelska, www.arso.org **Western Sahara Resource Watch:** Nyheter och information om Västsaharas naturresurser på engelska www.wsrw.org **Støttekomiteen for Vest-Sahara:** www.vest-sahara.no **Polisario Front:** Telefon 08-315610
Lästips: Västsahara - Afrikas sista koloni, Lena Thunberg, Föreningen Västsahara, 2004, 80:-,
Informationsfoldrar (enstaka gratis): Muren, minorna, bomberna 2009, Ockuperat område 2008, Västsahara 2006.



NORDENS ENDA TIDSKRIFT OM VÄSTSAHARA

Megasolprojekt befäster Marockos ockupation

Desertec ska förse Europa med solenergi från Västsahara.

6

Memona - skådespelerska från öknen

En hårt arbetande kvinna i flyktinglägren vill göra mer.

8

26 miljoner pund i fickpengar till Marockos kung

En fransk bok avslöjar den marockanske kungens enorma slöseri.

10



Fortsatt svartfiske i Västsaharas vatten

Västsvenska fiskebåtar fortsätter att fiska i Västsahara med ny flagg.

12

Kvinnligt ökenliv

Många influenser utifrån påverkar unga västsahariska kvinnor.

16

Kidnappade biståndsarbetare fria

Tystnaden kring de tre är kompakt sedan de släpptes i juli.

18

Sol, vind och fisk exploateras

Det vimlar av fiskebåtar med svensk anknytning utanför Västsaharas kust. Västsaharierna lyfter på ögonbrynen: Sverige var ju det land som röstade nej till EU:s fiskeavtal med Marocko. Hur hänger nu detta ihop? Att svenska fiskare på olika sätt, mer eller mindre legala biter sig fast i den lönsamma fiskeribranschen vid Afrikas kust är däremot klart.

Men ordförande för Sveriges fiskares riksförbund juristen Henrik Svenberg har inte hört talas om verksamheten.

Innan han hamnade i Göteborgs fiskhamn arbetade han på jordbruksdepartementet, utrikesdepartementet och som ambassadråd vid Sveriges EU-representation i Bryssel.

Solenergi från Afrikas öknar som en lösning på energiproblemet i framtiden. Det låter väl bra? Javisst, så länge huvudsyftet är försörjning för ökenländerna själva och inte ett mastodontprojekt för storindustrin i Europa med smygutvinning i den ockuperade delen av Västsahara. EU är djupt involverat i Desertec, trots att samarbetet EU-Marocko ska bygga på lag och rätt och respekt för de mänskliga rättigheter.

FN:s granskning av den planerade storskaliga vindkraftsparken utanför El Aaiún har inte blivit godkänd av granskaren Norska Veritas. Det framgår inte av CDM:s projektbeskrivning på FN:s webbsida.

Sverige kandiderar till FN:s Råd för mänskliga rättigheter med start 2013. Då är det kanske dags för den svenska regeringen att aktivera sig för Västsahara. I den lägesrapport om mänskliga rättigheter i Marocko, som en internationell arbets-

grupp levererade till FN-rådet i somras, hade Sveriges oro för situationen i Västsahara strukits. Hur har Sverige agerat på det?



LENA THUNBERG
redaktör för
tidskriften
Västsahara

EN HISTORIA AV VÅLD OCH SVEK

Västsahara är till två tredjedelar ockuperat av Marocko sedan 1975. De västsaharier som lyckades fly bor sedan dess i flyktingläger i Algeriet.

Västsahara, som var en spansk koloni, står på FN:s lista över områden som ska avkoloniseras. Sedan 1991 finns en FN-styrka på plats för att genomföra en folkomröstning om Västsaharas självständighet. Vapenvila råder mellan Marocko och den västsahariska befrielseorganisationen Polisario sedan dess. Någon folkomröstning har dock inte ägt rum på grund av Marockos vägran att acceptera ett självständigt Västsahara. Frankrike och USA är Marockos främsta supportrar.

År 2006 undertecknade EU ett fiskeavtal med Marocko, där de västsahariska vattnen är inkluderade, vilket strider mot internationell lag.

Marocko är en av EU:s största mottagare av ekonomiskt stöd. Sedan maj 2005 har det marockanska förtrycket mot den västsahariska befolkningen i de ockuperade delarna ökat.



SENASTE NYTT

Vind- och solkraft stoppas?

Det marockanska företaget NAREVA, som sägs till stora delar ägas av Marockos kung, har ansökt om utsläppsrätter för förnybar energi hos FN:s CDM (Clean Development Mechanism) för en vindkraftspark med 61 snurror.

Norska Veritas har dock efter sin granskning sagt nej, eftersom parken visade sig ligga i den ockuperade delen av Västsahara utanför El Aaiún, vilket inte framgick av ansökan. Tyska Siemens kommer att leverera vindkraftverken, om bygget ändå blir av. Detta ligger helt i linje med planerna för Desertec, där tyska Siemens är den främsta initiativtagaren. Flera andra marockanska ansökningar om utsläppsrätter ligger nu hos CDM och väntar på svar.

Det gäller bland annat en solenergianläggning i El Aaiún, som ska förse åtta fiskmjöls- och fiskoljefabriker med grön el.

Fabriken producerade 8 000 ton mjöl i december 2005 och 3 000 ton fiskolja i november 2007. Detta solenergiprojekt är, till skillnad från vindprojektet, småskaligt. Riksdagsledamöterna Bodil Ceballos (MP) och Jens Holm (V) uppmanar i en artikel i GP miljöminister Lena Ek att agera så att de illegala projekten stoppas.



Marockansk civilklädd polis anfaller den fotograferande Mariah Kennedy-Cuomo.



Polis försöker hindra Mariah Kennedy-Cuomo att fotografera våldet mot Soukaina Jad Ahlo.



Attack mot fredliga demonstranter.



Efter övergreppen försöker de civilklädda poliserna dölja sin identitet.

Delegationsbilder avslöjar brutal misshandel

Under RFK-delegationens besök i ockuperade Västsahara i augusti lyckades Robert Kennedys barnbarn fotografera en pågående misshandel av den kända människorättsaktivisten Soukaina Jad Ahlo. Sen blir amerikanen själv angripen av marockansk civilklädd polis.

”Trots sina civila kläder var det ingen tvekan om att detta var en hemlig polis. Han sträckte sig över till passagerarframsätet i Toyotan för att blockera min 17-åriga dotter Mariahs Nikon-kamera, när hon fotograferade hur hans uniformerade och icke-uniformerade kollegor slog en kvinna. Men Mariahs kamera var för snabb för honom, så han vräkte sig fram för att försöka få tag på kameran och fick tag i hennes ansikte i stället. Mariah var ok. Det var däremot inte kvinnan.



Soukaina Jad Ahlo kysser Västsaharas flagga. ”Varje gång man kom till ett nytt fängelse började det om, en ny omgång av tortyr, elchocker, iskallt vatten, upphängd på papegojpippen med huvudet nedåt, Hela tiden förhör. Allt handlade om Polisario.” Bild: Monika Zak

Vi var inte de enda vittnena. En handfull kvinnor i färgglada melhafas, den traditionella västsahariska klädedräkten, omringade sin protesterande ”syster”. Polisen skrek åt dem. Vi såg en lokal polisman i blå uniform. Där fanns också ett gäng gangsters. De

lokala människorättsledarna förklarade för oss att de tillhör DST, Marockos version av Stasi. Dessutom fanns två informanter i civila kläder, som hade följt efter oss hela dagen. När Mariah tog bilder på dem, försökte de skyla sina ansikten. En av dem gömde sig bakom en bil. En av dessa brutala typer ställde sig framför bilrutorna, så att vi inte skulle se misshandeln som pågick. En tredje svor åt Mariah och kallade henne otryckbara namn samtidigt som han höll för hennes kamera.”

Kerry Kennedy, ordförande i Robert F. Kennedy Center for Human Rights och dotter till Robert Kennedy, ledde i slutet av augusti ett veckolångt delegationsbesök i den ockuperade delen av Västsahara. Det är hon som berättar om delegationens upplevelser den första dagen i Huffington Post 29 augusti.

Aminatiou Haidar som fick RFK:s människorättspris 2008 känner igen en av DST-männen. Han heter Al Hasoni Mohamed och hotade i somras hennes 13-årige son med att ”Jag ska våldta dig tills du inte kan röra dig.”

”Vi har träffat en grupp jurister som har berättat att sedan 1999 har de åtagit sig mer



Soukaina Jad Ahlo slogs blodig när en delegation från Robert F. Kennedy Center for Human Rights besökte den ockuperade staden El Aaiün. Soukaina är en känd människorättsaktivist som har suttit 11 år i ett hemligt marockanskt fängelse utan rättegång.



Ett läkarintyg bekräftar alla Soukainas skador. Det förnekas senare i marockansk TV.

än 500 rättegångsfall precis som det vi såg idag: Fredliga demonstranter som har misshandlats och skadats och även dött och som alltid har anklagats för något brott. Under alla dessa år har bara tre västsahariska offer frikänts”, berättar Kerry Kennedy.

Delegationen sökte också upp Soukaina på sjukhuset och såg hennes svullna missfärgade ansikte, skriver Huffington Post.

Det var vänner som tillkallade ambulans för den misshandlade Soukaina Jed Ahlou. Hon hade då skador i huvud, ansikte, skuldror, bäcken och bröstorgon enligt ett läkarintyg, skriver föreningen ASVDH. En lokal marockansk TV-kanal hävdar dock i en intervju med samme läkare att Soukaina inte

var skadad.

Soukaina, en välkänd människorättsaktivist, satt fängslad i elva år i ett hemligt marockanskt fängelse i Atlasbergen under vidriga förhållanden på 1980-talet. Många av fångarna dog men hon överlevde. Hon fortsätter trots sina upplevelser att fredligt protestera mot den marockanska ockupationen. Vid det aktuella tillfället skulle hon tillsammans med andra kvinnor demonstrera för att FN-styrkan Minurso ska få ett utökat mandat att också övervaka att inte mänskliga rättigheter kränks.

Soukaina Jed Ahlou, 52 år, är ordförande i FAFESA Fafesa (Forum of future for the Saharawi Women in Western Sahara), en av många förbjudna människorättsorganisationer i den ockuperade delen av Västsahara.

Efter besöket i den ockuperade delen av Västsahara fortsatte RFK-delegationen till de västsahariska Polisario-kontrollerade flyktinglägren i Algeriet.

Lena Thunberg

I tidskriften Västsahara nr 3 2008 finns en lång intervju med Soukaina ”Förföljelser är min vardag” av författaren

Monica Zak. Se www.vastsahara.net, Tidskriften Västsahara/ Tidigare nummer

Preliminär rapport från RFK

”Vi uppmanar Marockos regering att stoppa det våld som riktas mot västsaharier som stödjer ett självständigt Västsahara.”

Detta skriver RFK Center for Human Rights bland annat i en preliminär rapport efter sitt besök i den Marocko-kontrollerade delen av Västsahara. Delegationen bestod av nio personer från fyra organisationer förutom RFK Center.

Delegationen fruktar också att myndigheterna kommer att hämmas på personal på sjukhuset som visade dem den skadade Soukaina.



Desertecs storslagna planer för sol- och vindenergi från Mellanöstern och Nordafrika till Europa.

Megasolprojekt befäster Marockos ockupation

Nordafrikas öknar ska förse Europa med sol- och vindenergi. Marocko och Tyskland har centrala roller i detta EU-Desertecprojekt – där ingen pratar om att en del av de planerade kraftverken ska ligga i den ockuperade delen av Västsahara!

I november 2011 undertecknade EU:s energikommissionär Günther Oettinger ett "Memorandum of Understanding" med de båda privata industriinitiativen Desertec Industri Initiative (DII) och Medgrid. Målet är att få igång förnyelsebara energimarknader i EU, Mellanöstern och Nordafrika.

DII startade 2009 i München i Tyskland med syfte att producera sol- och vindenergi i Nordafrikas och Mellanösterns öknar för lokala och europeiska behov. 2050 ska Europas elbehov vara täckt till 15 procent enligt planen. Bakom mastodontprojektet finns främst företagen Siemens, ABB, Deutsche Bank och EON.

Medgrid bildades 2010 i Paris för att skapa förutsättningar för det högteknologiska systemet av kablar, som elen ska transporteras i från Nordafrika till Europa.

Desertec fokuserar alltså på att producera sol- och vindenergi, medan Medgrid sysslar med överföringen av elen.

Västsahara ingår. Marocko är det land i Nordafrika som saknar både olja och kol och som är totalt beroende av energiimport.

Om man studerar Desertecs kartor ser man att både sol- och vindkraftverk är planerade i den ockuperade delen av Västsahara. I Marocko ska fem solenergianläggningar anläggas. Men två av dessa ligger i Västsahara; Fom Al Oued vid El Aaiún och i Boujdour.

Den första solenergianläggningen är redan på gång i Ouarzazate i Marocko och har finansierats genom bland annat lån från Världsbanken och Europeiska Investeringsbanken. Den kommer att ha kapacitet på 500 MW, lika stor som den planerade vid

El Aaiún. För fas två i Ouarzazate kommer EU att bidra med finansiering.

– Det är väl bra att bygga ut solenergi i Nordafrika, men inte för export till Europa utan för ländernas egna behov. Europa borde satsa på att bygga ut solenergi i Europa i de södra medelhavsländerna. Italien ligger redan långt framme när det gäller utveckling av solenergi, säger Göran Bryntse, expert på förnyelsebar energi och ordförande i svenska SERO (Sveriges energiföreningars riksorganisation) och styrelseledamot i EREF (European Renewable Energy Federation).

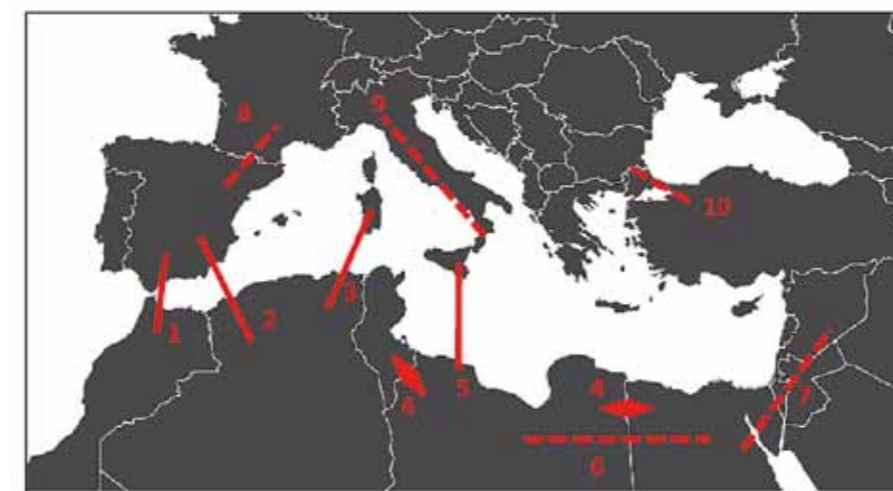
– Jag tror dessutom mer på småskaliga lokala projekt som solfångare på tak etc. i stället för enorma storskaliga projekt som Desertec.

– Lös den politiska konflikten i Västsahara-frågan först! Sedan kan man börja prata om investeringar i Västsahara.

– De kablar som ska transportera strömmen är enormt dyra, berättar Göran Bryntse. Just nu läggs en kabel mellan Libyen och



Enkla solceller förser de västsahariska flyktingarna med el.



EU:s Medelhavsunion har publicerat denna karta om energiplanerna. Här finns ingen gräns mellan Marocko och Västsahara.

”De har nog knappast hört talas om Västsahara.”

Italien. ABB vann den upphandlingen. Varje kabel kostar miljardbelopp. Inom Desertec är det troligen ABB och tyska Siemens som kommer att slåss om kontrakten. ABB tjänar sina pengar på kablarna. Siemens bygger vindkraftverk.

– Kabelkostnaden från Nordafrika till Europa betyder antagligen att elen kommer att bli dyr för konsumenterna här. Mellan Spanien och Marocko finns det redan en kabel men för denna större strömöverföring krävs nya kablar, säger Göran Bryntse.

– Spanien och Tyskland leder utvecklingen av sol- och vindenergi i Europa idag. Spa-

nien exporterar i dagsläget förnyelsebar energi till Marocko och är alltså inte intresserad av att köpa från Marocko! Marocko behöver elen för sina egna behov!

– Portugal har inte anslutit sig till Desertec-planerna. Antagligen för att det är för dyrt. Dessutom har Portugal tidvis ett överskott på förnybar el som de dock inte får sälja till Frankrike via Spanien eftersom Portugal inte är med i Desertec. Landet straffas av Desertec, som har monopolfasoner! säger Göran Bryntse.

Medelhavsunionen. Medelhavsunionen som skapades inom EU har sex prioriterade mål. Ett av dem är att hjälpa till att lösa energifrågan för länderna runt Medelhavet, Meditteranean Solar Plan. Hur ser Sverige på det faktum att Västsahara ingår (som en del av Marocko) i Desertecs planer?

– Regeringens – och övriga EU-länders – ståndpunkt att Västsahara inte är en del av

Marocko står fast så länge parterna i konflikten inte har överenskommit något annat, säger Anna Block Mazoyer, ministerråd på Utrikesdepartementet.

Men Sekretariatet för Medelhavsunionen publicerar faktiskt kartor där Västsahara ingår som en del av Marocko.

Anders Wijkman, eu-parlamentariker för Kristdemokraterna 1999-2009 och ivrig förspråkare för solenergi, berättar att han var med för tio år sedan när Desertec-planen började ta form. Han är författare till ett kapitel i Desertecs White Book som skrevs 2003 men uppdaterades 2008. Att solenergi i Afrikas öknar skulle ersätta fossila bränslen, kunna utveckla de nordafrikanska länderna, ge jobb och dessutom exportera el till Europa såg han som något mycket positivt.

– Desertec var ett tankeexperiment, en idé för framtiden i ett långt perspektiv. Jag var med på ett möte i Amman 2003, då vi diskuterade Jordanien, Tunisien och Algeriet som länder där detta skulle kunna ske. Vi såg det som ett sätt att hjälpa grannländerna med energiförsörjning genom EU:s grannskapspolitik. EU-parlamentet, kommissionen och rådet var principiellt för detta. Dessa länder kan ju inte finansiera ett sådant projekt själva. Vid den tidpunkten fanns inte heller vindkraftsprojektet med, berättar han.

– Numera är jag inte involverad i projektet, men naturligtvis måste man ta hänsyn till de folkrättsliga aspekterna när det gäller Västsahara.

– Allvarligt talat så finns inte Västsahara-frågan med på kartan för personer som är drivande inom solenergi. Var och en arbetar i sin lilla box. De har nog knappast hört talas om Västsahara. Frågan kommer ju inte heller upp i media. Men när investeringarna börjar, då blir det ju en politisk fråga för intresserade att driva, säger Anders Wijkman.

Ett annat bidrag till Desertecs White Book kommer från den marockanske professorn Abdelaziz Bennouna från Marocko. Han skriver bland annat att Marocko var koloniserat av Europa och att Europa därför har en skuld att betala tillbaka genom t.ex. detta energiprojekt.

EU:s favorit. Marocko är det land inom EU:s grannskapspolitik som får mest bistånd. Dessutom fick landet 2007 privilegierat avancerat partnerskap med EU för att stärka det bilaterala samarbetet. Det gäller till exempel finansiellt samarbete och handel. Det gäller också energi. Från 2007 till 2013 är budgeten 1,2 miljarder euro i grundbidrag. Från 1995 till 2006 fick Marocko 1,6 miljarder euro, även då det största bidraget bland grannskapsländerna.

Lena Thunberg
Bild: **Natasa Mirosovic**



MEMONA

skådespelerska från öknen

– Jag trodde att de skojade när de sa att jag vunnit pris som bästa skådespelare, berättar Memona Tobalt, och ser fortfarande förvånad ut.

Jag träffar Memona Tobalt i flyktinglägret Smara i Saharas mest ogästvänliga del på algeriskt territorium och nära gränsen till Västsahara, Marocko och Mauretanien. Här finns bara sand och sand och grus och tält och små lerhus.

Här är hon född och här har hon växt upp. Det var i oktober 2011 som Memona fick veta att hon hade vunnit delat pris som bästa skådespelare på filmfestivalen i kategorin New Horizon i Abu Dhabi, huvudstaden i Förenade Arabemiraten.

– Jag såg ett konstigt nummer i mobiltelefonen och hörde någon säga ”Grattis! Du vann” men jag stängde av mobilen direkt. Jag förstod ingenting.

Det var till slut Västsaharas kulturminis-

ter som övertygade Memona om att hon faktiskt hade fått denna utmärkelse.

Under året hade den spanske regissören Pedro Perez Rosado spelat in filmen Wilaya (Tears of sand) delvis i flyktinglägren.

– Filmen handlar om två västsahariska systrar. De har båda växt upp i flyktinglägret men en av dem har flyttat till Spanien och glömt att hon är västsahariska. Den andra systemen, som jag spelar, bor kvar i flykting-



lägret och jobbar med allt möjligt. Jag vill hela tiden att min syster ska minnas våra traditioner, komma tillbaka och inte bara nöja sig med sitt nya snobbiga liv i en modern lägenhet.

Filmen bygger på en verklig situation. Många västsahariska barn bjuds till Spanien på somrarna och stannar hos en spansk familj. Banden blir i enstaka fall så starka att barn stannar i Spanien, ett trauma för de västsahariska föräldrarna.

Memona, som inte är skådespelare utan en hårt arbetande ung kvinna i ett flyktingläger, säger att hon inte var nöjd med det ursprungliga manuskriptet och att hon diskuterade det mycket med regissören.

– Han lyssnade och tog till sig många av mina åsikter, berättar hon. Jag försökte att förklara vissa saker för honom som är svåra att förstå, när man inte bor här, till exempel varför vår klädsel är så viktig för oss. På filmfestivalen i Berlin i februari 2012 vi-

sades Pedro Rosados film om de båda västsahariska systrarna. Den tävlade med åtta andra filmer men blev utan pris den här gången.

Memona ser så spröd ut, mycket smal och med en krycka i handen, när vi träffar henne på det splittriga biblioteket Nedo i Smara i december 2011.

– Jag fick polio som barn och ingen vet varför, berättar hon.

”Först ockuperade ni vårt land och nu ockuperar ni vårt bibliotek”

Men problemet med det ena förlamade och kortare benet hindrar henne inte från ett mycket aktivt liv i flyktinglägret. På förmiddagarna arbetar hon utan lön sedan 2005 på en unik skola för intellektuellt funktions-

Flyktingarna fick ett bibliotek i gåva – med böcker på spanska. Nu försöker svenska BiS (Bibliotek i Samhälle) att avhjälpa detta genom att skänka böcker på arabiska.

En tjej har just hittat Monica Zaks bok ”Pojken som levde med strutsar” – på arabiska.

Memona hjälper några barn tillrätta i biblioteket.

hindrade barn.

På eftermiddagarna är hon på biblioteket Nedo eller bokbussen Bubisher.

– En dag stannade bokbussen utanför mitt tält. Jag undrade först vad det var och blev jätteintresserad och frågade om jag kunde hjälpa till.

– Vi åker runt i lägret med bokbussen men nu har vi ju också ett bibliotek. Jag undervisar i spanska också.

Det finns nästan inga böcker eller tidningar i lägren – förutom det som finns i skolorna. Det betyder att läsfärdigheten bland flyktingbarnen inte är tillräckligt bra. De får helt enkelt för lite träning.

Men biblioteket Nedo består till 95 procent av böcker – på spanska!

Det var nämligen en spansk författare som startade bokbussen, biblioteket och kurserna i spanska med syfte att stärka det spanska språket bland flyktingarna, det forna kolonialspråket.

– Jag gillar västerländsk kultur men jag vill naturligtvis ha böcker på arabiska. Nu finns bara några stycken, förklarar Memona.

Och hon håller inte tyst. Hon är tuff.

– Jag har sagt till spanjorerna: ”Först ockuperade ni vårt land och nu ockuperar ni vårt bibliotek!”

Hon skrattar, för vad ska hon göra? Som flykting, totalt beroende av hjälp utifrån, tackar man naturligtvis inte nej till gåvor.

Men nu har den svenska föreningen Bibliotek i Samhälle, BiS, startat en insamling för att köpa in böcker på arabiska till biblioteket.

Memona vill visa oss bokbussen. Hon kastar kryckan och klänger uppför stegen på den färgrika bussen. Ingenting verkar för svårt eller besvärligt. Hur orkar hon med allt?

– Situationen som vi lever i tvingar oss att bli starka, men jag tycker att jag är en svag människa. Alla kan egentligen göra mer, säger Memona.

Att få pris som skådespelerska verkar vara en obetydlig del i hennes liv.

**Text: Lena Thunberg
Bilder: Lena Thunberg och
Ulla-Karin Karlson**

Sarkozy rådgivare åt kungen?

Den marockanske kungen ska enligt den spanska tidningen ABC ha erbjudit Frankrikes före president Nicolas Sarkozy en post som särskild rådgivare till kung Mohamed VI. Motivet skulle vara att använda ex-presidentens kontakter för att försvara Marockos intressen i omvärlden.

Den forne presidenten ska enligt samma källa redan ha införskaffat ett palats i Marrakech tillsammans med sin fru Carla Bruni inför ett framtida liv i Marocko.

Kungen blir ännu rikare

Marockos kung är den största vinnaren i det nya handelsavtalet mellan EU och Marocko, skrev den brittiska tidningen Telegraph i februari. Kungen är en av de tre största jordbruksproducenterna i Marocko och kontrollerar 12.000 ha av landets bördigaste jord.

Handelsavtalet kommer att berika kungen ytterligare, skriver tidningen.

Handelsavtalet bryter mot internationell lag eftersom det inte utesluter Västsahara och därmed legitimerar okkupationen.

Han har 26 miljoner pund i fickpengar om året

I en ny bok avslöjas den marockanske kungens enorma slöseri. Han flög sin Aston Martin till Storbritannien för översyn. Han vill nämligen ha sina favoritleksaker i gott skick.

Kung Mohamed VI brukar flyga sin Aston Martin i ett Hercules transportplan till tillverkaren i Storbritannien. Mer än fem miljoner av hans undersåtar lever på mindre än ett pund om dagen. Men "Hans majestät", som även nära släktingar måste kalla honom, behöver inte snåla och spara på någonting, för folkets generositet är gränslös. Han får 26 miljoner pund om året i allmänna fonder som "fickpengar", som han kan spendera hur han vill, enligt författarna till *Le Roi Prédateur* (Rovdjurskungen).

Boken, som kom ut i Paris i mars, ger en unik inblick i en av världens sista enväldiga monarkers enorma slöseri. Han lägger en miljon pund på mat till sällskapsdjuren och två gånger så mycket på garderoben.

Hans tolv palats är fullt utrustade med personal. Luftkonditioneringen står på stadigt 17 grader och på plats finns alla tänkbara delikatesser i matväg i händelse av att Mohamed skulle dyka upp. Palatsen kostar skattebetalarna en miljon pund om dagen att sköta, men kungen använder bara fyra av dem.

En sådan extravagans sätter strålkastarljuset på det förbryllande mysteriet med den så kallade arabiska våren: Hur har Mellanösterns korrupta och utsvävande monarkier lyckats överleva den vrede som har störtat så många av regionens andra regimer? Från Bahrein till Jordanien har emirer och kungar sett protester. Ändå har ingen av dem tvingats fly som Tuniens Zine Ben Ali, tvingats

avgå som Egyptens Hosni Mubarak eller tillfångatagits och dödats som Muammar Gadafi, Libyens före diktator.

Marockaner vördar sin monark, som vid 48 år ålder, är av en annan sort än de hopplost efterblivna åldringar, som styrde Egypten och Tunisien. 2002 gifte han sig med prinsessan Lalla Salme, som var med på prins Williams bröllop förra året. Hon är den första maka till en marockansk monark som har erkänts offentligt och fått en kunglig titel.

Men toleransen för hovets utsvävningar håller på att avta, säger Catherine Graciet och Eric Laurent, bokens journalistförfattare, som säger sig ha haft tillgång till källor från hovet.

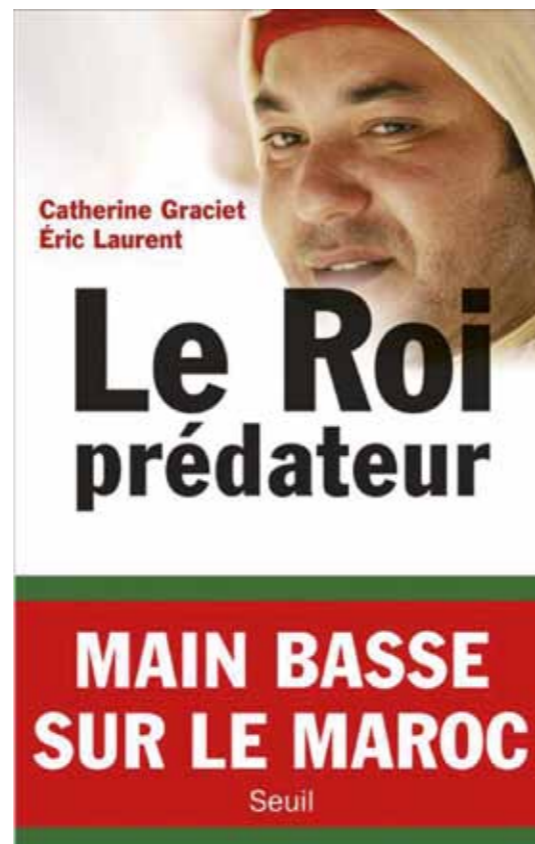
Kungens installationsceremoni 1999, då han presenterades för folket som "de fattiga kung" tycks som ett minne blott.

Kung Midas har inte nöjt sig med att göra slut på statens skattkistor. Han har också lagt vantarna på landets ekonomi. Kritiker kallar honom "chefen för Marocko AB", eftersom han kontrollerar så mycket av detta nordafrikanska lands jordbruk och industri genom olika kungliga holdingbolag.

Med en förmögenhet som uppskattas till två miljarder pund har han blivit rikare än många oljeproducerande länders ledare. "Han har tagit över alla nyckelsektorer inom den ekonomiska sektorn", kan man läsa i boken. "Han är landets ledande bankir, försäkringsman, exportör och jordbruksproducent."

Hans smak för lyx visar sig inte minst i uppsättningen vräkiga bilar.

"Nästan varje morgon beställer han fram ett dussin paraderande bilar från sin samling, så att han lättare ska kunna bestämma vil-



Catherine Graciet och Éric Laurent är franska journalister med tillgång till källor direkt från Marockos hov.

ken han vill använda. Ferrari, Aston Martin, Maybach... Han har många att välja bland.

När det gäller kläder, så är bara det bästa nog. Han lär en gång ha spenderat 35.000 pund i London på en överrock i kashmir. På sina utlandsresor är det inte ovanligt att han har 300 gäster med i olika flygplan.

Hans privata jet har ett gym.

Till denna extravaganta livsstil kommer

Rättegång mot de 23

De 23 västsaharier som suttit fängslade i Saléfängelset sedan november 2010 kommer att ställas inför rätta 24 oktober.

De 23 var ledare för protestlägret Gdeim Izik som stormades av marockansk polis 8 november 2010. De har hungerstrejkat fyra gånger och krävt en rättvis rättegång eller ovillkorlig frigivning. De anklagas bland annat för att ha agerat mot den interna och externa säkerheten och riskerar livstidsstraff. ASVDH uppmanar länder att skicka rättegångsobservatörer.

också ett ombytligt och nyckfullt temperament. Kungen, som fick mycket stryk av sin pappa kung Hassan II, är känd för sina raseriutbrott, när han far ut mot sina rådgivare.

Inget av det här hindrar offentliga personer i Frankrike från att försöka bli vän med honom. Många, som Dominique Strauss-Kahn, den vanärade socialistpolitikern och tidigare chefen för Internationella valutafonden, har semesterhus i Marrakech. Jacques Chirac, Frankrikes tidigare president, som var

"Kritiker kallar honom för Chefen för Marocko AB"

vän med Mohameds far, ses ofta vid polen på lyxhotellet Gazelle d'Or i Taraoudant.

Det franska stödet spelar dock ingen roll i mobbens ögon och Mohamed har listigt vingklippt protesterna i samband med den arabiska våren förra året genom att ändra landets konstitution och ge större makt till valda politiker. Men han har behållit ett stadigt grepp om säkerheten, armén och religionen. Han vet att hans folk är arga.

Hejdlös korruption grasserar i hovet enligt rapporter från den amerikanska ambassaden, som läckts av Wikileaks. En ambasadör klagade i ett telegram till Washington över "den vedervärdiga girigheten hos dem som står nära kungen".

"Viktiga marockanska institutioner används av hovet för att tvinga fram och kräva mutor i den statliga sektorn", sägs en marockansk affärsman ha sagt i ett av telegrammen. Självklart avfärdar hovet sådana påståenden som oförsämda lögner, sägs en marockansk affärsman ha sagt i ett av telegrammen. Självklart avfärdar hovet sådana påståenden som oförsämda lögner.

Matthew Campbell, Sunday Times, 11 mars
Översättning från engelska: Lena Thunberg

Fängslades familjer angreps

Nio västsaharier skadades 23 juli i El Aaiún när de försökte ta sig in till Gdeim Izik-kommitténs möte i fackföreningledamoten Ahmed Eddaias hem.

Marockansk polis omringade kringliggande gator och hindrade och angrep västsaharier som ville ta sig till mötet.

De skadade var bland annat den fängslade Sbai Ahmeds 50-åriga mamma, Said Hadad, som är funktionshindrad och La'arousi Saaidi, som är blind, meddelar människorättsorganisationen ASVDH.



Långt från kungens palats bor de västsahariska flyktingarna i tältlägret Dakhla i Algeriet sedan 37 år. Bild: Berserk

Kung Mohammeds palats och residens

167 filippinska arbetare, inga marockaner, renoverade under hösten 2011 kung Mohammed VI:s palats Sablons i utkanten av Rabat, där han har bott sedan trontillträdet 1999.

I början var det en marockansk firma med marockanska arbetare som utförde jobbet, men kungen var inte nöjd och sa upp kontraktet.

Den 48-åriga monarken, som själv övervakar arbetet ersatte den marockanska firmen med den saudiarabiska Oger, som har en filial i Frankrike och som tillhör den libanesiske ex-presidenten Rafic Hariris familj. Hariri byggde upp ett imperium i Saudiarabien med hjälp av filippinska arbetare.

Enligt den marockanska webbsidan Lako kostar varje dörr i det renoverade palatset 40 000 euros. El-installationen kostar 500 000 euro. Garderoben innehåller flera

rum, ett enbart för kalsonger.

Monarken gillar att se på film. I det nyrenoverade palatset kommer han att ha en TV som är över tre meter.

På väggen i badrummet finns direktuppkoppling till Internet så att han kan duscha och följa nyheterna samtidigt.

Kungen har 27 palats och residens till sitt förfogande i Marocko, men han använder bara cirka 12 av dem. Det är mest de palats som ligger i norra Marocko som han använder sommartid. Familjen äger också egendom utomlands, bland annat en borg utanför Paris.

Underhållet för palatset i Rabat steg under 2010 till 228 miljoner euro. Det är dubbelt så mycket som Elyssépalatset i Paris kostar. Bruttonationalprodukten i Frankrike är trettio gånger så hög som den marockanska.

Källa: El País



Västsahariern Mohamed Manoulo i Dakhla har suttit fängslad för att han har kritiserat den marockanska ockupationen. Bild: Erik Abel

Fortsatt svartfiske i västsahariska vatten

Västsvenska fiskebåtar fortsätter att fiska i Västsaharas vatten, trots att två svenska fiskare 2009 åtalades för illegalt fiske där. Båtarna har nu bytt nationalitetsflagg men kopplingar finns till västsvenska fiskebolag. Detta skrev Göteborgs-Posten i en artikel av Johanna Lagerfors den 28 juli.

– Den massiva svenska närvaron i Västsahara är oerhört oroande och bidrar direkt till att både legitimeras och ge bränsle åt den illegala ockupationen, säger WSRW:s (Western Sahara Resource Watch) representant i Belgien, Sara Eyckmans.

25 arbetslösa västsahariska fiskare tog sig ombord på det Belize-flaggade fiskefartyget Meya i den västsahariska staden Dakhlas hamn i april. Där protesterade västsaharierna i tretton timmar mot den marockanska ockupationen och mot att utländska fiskebåtar får fiska ut deras vatten. De gav sig av först sedan marockansk militär anlät till båten och västsaharierna blev lovade ett möte med fiske- och jordbruksministeriet.

Meya ägs av ett bolag som har kopplingar till Sverige, menar WSRW som säger att det finns många fiskebåtar i de västsahariska vattnen med svenska ägare och att minst en av dem är svenskflaggad.

Henrik Svenberg, ordförande i Sveriges fiskares riksförbund, säger att han inte känner till några svenska fiskebåtar i Västsahara.

Enligt WSRW kontrolleras det svenska bolaget som bedriver fisket på Meya sedan januari av en av de två åtalade fiskarna i Göteborg.

De två göteborgarna åtalas för att ha fiskat utan tillstånd 2007 och 2008. De hade fiskat där tidigare med tillstånd men det dåvarande Fiskeriverket hade dragit in tillståndet.

Åklagaren i målet, James von Reis berättar att fisket har fortsatt efter 2008 och att de åtalade har flaggat om sina båtar till andra nationaliteter. Det är därför inte längre en angelägenhet för svenska myndigheter. James von Reis berättar också att det var

EU:s fiskeavtal med Marocko

EU hade till slutet av förra året ett fiskeavtal med Marocko, som kritiserades hårt. 2006 var Sverige det enda land som röstade nej till att avtalet skulle tecknas. Kritiken gällde att avtalet också omfattade ockuperade Västsaharas fiskrika vatten och därför stred mot internationell rätt.

I december 2011 röstade EU-parlamentet oväntat nej till ett förlängt fiskeavtal med Marocko, men många befarar att ett nytt avtal ändå kommer att tecknas.

genom Fiskeriverket som fiskarna fick veta att de kunde fortsätta sin verksamhet om de flaggade om båtarna.

Ingemar Berglund, som är chef på planeringsavdelningen på svenska Havs- och vattenmyndigheten (tidigare Fiskeriverket) tycker att det låter konstigt att en svensk myndighet skulle kunna ge ett sådant råd. Men för utflaggade båtar utanför EU har Sverige inte längre någon kontroll. Rättegången mot de två västsvenskarna börjar i oktober i år.

För att reducera den svenska fiskeflottan införde regeringen 2009 ett system med överförbara fiskerättigheter. Många västsvenska fiskefartyg har flaggat ut och i stället börjat fiska i tredje världen. Samma tendens kan man se i andra EU-länder. Svenska och andra europeiska myndigheter har inte rätt att stoppa fartyg som fått ny nationalitet.

Mohamed Manoulo är en västsaharier som har kritiserat den marockanska ockupationen och fått sitta i fängelse för det. Johanna Lagerfors träffade honom i Dakhla förra året. Han berättade då att om en västsaharier mot förmodan skulle lyckas få ett åtråvärt fisketillstånd, är det ändå svårt att tjäna pengar. De marockanska bosättarna prioriteras alltid. De lokala fiskhandlarna i Dakhla betalar mer för de marockanska fiskarnas fisk.

Sammandrag av GP-artikeln av Lena Thunberg

Fiske med svensk koppling

Det vimlar av fiskefartyg med svensk anknytning i Dakhlas hamn. Fartygen åker ut och in för att landa sin fiskfångst från de västsahariska vattnen.

När EU-parlamentet i december 2011 röstade nej till en förlängning av fiskeavtalet med Marocko försvann de europeiska, till 90 procent spanska fiskebåtarna, från de västsahariska vattnen. Det var där man fiskade, eftersom Marockos egna vatten är utfiskade och eftersom de västsahariska ockuperade inte var uteslutna ur avtalet.

Fiskefartyg med svenska ägare har länge funnits i dessa vatten, men nu kom plötsligt många fler och ersatte de spanska. Minst åtta fiskefartyg med anknytning till Göteborgstrakten fiskade i augusti i vattnen utanför Västsaharas kust. Ett av dem, Miftah, är svenskflaggat, men vem som är ägare nu är oklart. Båten hette tidigare Sunnanland och ägdes av en Daniel Axelsson.

Bekvämlighetsflagg. De andra båtarna ägs eller har tidigare ägts av Göteborgsfiskebolag. De är nu utflaggade och har andra nationalitetsflaggor. Det är svårt att utröna de nuvarande ägarförhållandena för alla båtarna. Troligen finns i många fall svenska intressen kvar. De flesta utflaggade båtarna har bekvämlighetsflagg från Belize men Komorerna och Cook Islands finns också.

Den stora båten Meya, som ockuperades av arga västsahariska fiskare i april, är på 1240 ton och registrerad i Belize men var i februari i år norsk-flaggad med namnet Mag-narson. Meya ägs idag enligt fartygsregister av SWEMAR AB där Stig Peter Kjellberg, 41 år, är ordförande. SWEMAR är också det bolag som bemannar Meya.

Att SWEMAR äger båten förnekas dock av Stig Ingvald Kjellberg, en av de två personerna i styrelsen för bolaget. Tidskriften Västsahara har förgäves sökt ordförande Stig Peter Kjellberg. ”Jag har inget med SWEMAR att göra. Jag är bara suppleant” meddelar Stig Ingvald Kjellberg först men säger sedan att

SWEMAR aldrig har ägt Meya. Den ägs i stället av tre marockaner. Däremot levererar det svenska bolaget utrustning till fartyget. ”Det finns inga svenskägda båtar därnere. Det är historia”, säger styrelseledamoten som samtidigt anser att det är helt ok att fiska i ”Marocko”.

Allotf 3 hette tidigare Ganthi VIII och ägdes då av Ove Ahlström i Göteborg och familjen Johansson på Rörö. Den seglar nu under marockansk flagg och ägs av Astrid Fiske AB, en av de större västsvenska fiskekoncernerna, som ägs av familjen Johansson på Rörö. Astrid Fiske AB startade 1995 och hade 2011 en nettoomsättning på 87 miljoner kr, två anställda och ingen vinst.

Zander hette 2008 Skipsholm och hade norsk flagg. Samma år flaggades den om till Cook Island och senare till Belize. Den ägs idag av Nordic Fiskeri, där Lennart Kjellberg är VD.

Aldo är ett stort fiskefartyg på 900 ton som behöver 10 mans besättning. 2009 bar den flagga från Cook Island men är nu registrerad i Belize och ägs av Moja Fishing Team i Göteborg. Den har tidigare ägts av Ove Ahlströms Fiskeri AB Ganthi.

Midsjo har flagg från Komorerna men har tidigare haft flagg från Cook Island. Den ägdes 2009 av en fiskarfamilj på Donsö i Göteborgs skärgård.

Sopelagic ägs av Sopelagic Ltd och är Belize-flaggad. Vilka som ligger bakom detta bolag är okänt men den ägdes 2009 under namnet Themis av familjen Ryberg på Rörö.

I Dakhlas hamn finns också båtar registrerade i Norge, Island och Finland. Flera av dem har också svensk anknytning. Dessa skandinaviska fartyg verkar fiska ihop under veckorna för att sedan ligga i Dakhlas hamn eller ibland i Las Palmas hamn på Kanarieöarna. Några av båtarna tycks ibland landa sin fångst av främst sardiner och sardinella i Agadir.

Den finska båten Karelia, som ägs av Nejgir Pelagique, hette tidigare Monsun och ägdes av personer på Donsö 2007. Den

är nu till salu.

Delta är registrerad på Island.

Enligt den marockanska tidningen Akhbar al Youm är den största innehavaren av fiskelicenser (som kan säljas) generallöjtnanten och befälhavare för den södra regionen (Västsahara) Abdelaziz Bennani. Enligt Wikileaks har Bennani troligen använt sin position för att få inflytande över affärsuppgörelser. Rykten gör gällande att Bennani äger stora delar av fiskeriverksamheten i Västsahara, skrev USA:s dåvarande ambassadör i ett telegram 2008 enligt Wikileaks.

Västsahariska protester. Det är inte bara västsahariska fiskare i Dakhla som protesterar mot stölden av fisken i deras vatten och mot att de exkluderas som arbetskraft.

I El Aaiún 20 juni samlades representanter för tre fiskeorganisationer utanför Tekniska institutet för havsfiske, där de själva utbildats.



Västsahariska fiskare protesterar mot att jobben går till marockaner. El Aaiún 20 juni.

”Alla jobbintervjuer sker i Marocko, inte här i El Aaiún. Det betyder att det är utbildade marockaner som får alla jobb i El Aaiún och Dakhla. Vi får inte ens en chans att konkurrera med dem”, sa en av de protesterande.

De kräver nu att jobbintervjuer ska ske lokalt och att de utbildade från området ska prioriteras.

De kräver också att kunskapsproven i El Aaiún ska vara öppna för västsaharier.

Den 13 juni besökte en delegation från EU-parlamentet Dakhla. Enligt västsahariska fiskare därifrån hade europeiska fiskefartyg med icke-europeisk flagg beordrats bort från hamnen under besöket av parla-



Nato-stöd till vindprojekt

NATO stödjer genom sin avdelning Science for Peace and Security (SPS) projekt i Marocko och Mauretanien "Sahara Trade Winds and Hydrogen: Applied research for Sustainable Energy Systems". Natoländer som är involverade är USA, Frankrike, Tyskland och Turkiet. Projektet är flerårigt. SPS, som funnits sedan 50-talet, ger stipendier för samarbetsprojekt, workshops och utbildning med vetenskapsmän från Nato-länder och partnerskapsländer.

Sverige kandiderar

Att främja och respektera de mänskliga rättigheterna är en central och högt prioriterad fråga för den svenska regeringen. Sverige kandiderar därför till FN:s råd för mänskliga rättigheter, skriver UD.

I en rapport till rådet om situationen i Marocko i juli hade bland andra den svenska delegatens oro för situationen i Västsahara strukits.

Tidskriften Västsahara har sökt representanter i Genève för att få veta hur Sverige därefter har agerat utan att få svar. Rapporten godkänns i höst.

ICA och tomaterna

ICA köper tomater av det marockanska företaget Azura, men företaget har förbundit sig att inte leverera produkter som har producerats i Dakhla utan enbart i Agadir, meddelar Kerstin Lindvall på ICA. Samma policy har Axfood och Coop sedan tidigare.

– Bra, hoppas att det kan inspirera andra livsmedelskedjor. Samtidigt är det svårt att garantera att tomater från Västsahara ändå inte säljs i dessa affärer, säger Erik Hagen WSRW (Western Sahara Resource Watch).

Marockaner spionerade

MINURSO:s chef Wolfgang Weisbrod-Weber, ska i sommar ha avskedat några marockaner som varit anställda MINURSO i flera decennier.

Förhållandet mellan FN och Marocko har varit ansträngt sedan Marocko förklarat att man saknar förtroende för FN-sändebudet Christopher Ross.

Interna rapporter om spioneri mot den internationella styrkan MINURSO ska ha lett till avskedandet. Christopher Ross ska ha upptäckt spioneriet tidigare.

GULDFISKET

mentarikerna. Så fort besöket i Dakhla var över återvände båtarna, varav två av dem var Meya och Aldo.

Västsahariska fiskare försökte träffa eu-parlamentarikerna men hindrades av marockansk polis, uppger de.

Fisket flyttar till Afrika. Det svenska pelagiska fisket på skarpsill och makrill långt ut till havs, till skillnad från det kustnära demersala fisket, har historiskt till allra största grad skötts av fiskebåtar från Göteborg och dess skärgård. När fiskebestånden minskade på 60-talet slogs mindre fiskebåtar ut och färre och större båtar och bolag tog över fisket. På 2000-talet kom kravet från regeringen och EU om färre fiskebåtar för att minska fisket i de utfiskade svenska och europeiska vattnen. Subventioner betalades ut till fiskare som slog sönder sina båtar eller upphörde med fisket.

Idag är den svenska fiskeflottan utflaggad i stor utsträckning men svenska ägarintressen finns troligen kvar i denna fiskeindustri. Genom komplicerade affärer försöker man antagligen undvika skatter och avgifter. Lägre lönekostnader och förmånlig beskattning i andra länder är troligen också ett skäl för utflaggning.

Europeiska monsterfiskebåtar har dragit till de fiskrika vattnen utanför den afrikanska västkusten.

EU:s fiskeavtal med Marocko, som har kritiserats hårt, eftersom det inte utesluter det västsahariska ockuperade territori-

et är, enligt en EU-rapport som länge hemlighölls för parlamentarikerna, katastrofalt dyrt. Dessutom förstör EU-fisket de redan överfiskade vattnen.

Historiska relationer. Svenska fiskebåtar har funnits i de marockanska vattnen sedan mycket länge. Vänskapsbanden mellan göteborgsfiskare och marockaner blev starka. Det var när fisken i marockanska vatten började ta slut, som göteborgsfiskarna styrde kosan mot det då ockuperade Västsahara. Tidigare fiskade man i marockanska vatten, bland annat utanför staden Safi söder om Casablanca i Marocko.

1997 fiskade bland annat båten GG 505 Polar, som fortfarande ägs av Thomas Bryngeld från Fiskebäck i Göteborg i Västsaharas vatten. I en artikel i tidningen Yrkesfiskaren från det året berättas om de goda kontakterna med konservfabriker i Safi i Marocko. För Polars stora kapacitet räckte det inte med en enda fiskefabrik som mottagare av sar-

dinfångsten. Tre behövdes. Utanför Dakhla tog det Polar två dagar att få upp cirka 400 ton sardiner. Efter ytterligare två dagar hade man nått Agadirs hamn för att lossa fisken, som sedan kördes med bil till konserv- och fiskmjölsfabrikerna i Safi.

Polar fiskar numera i Nordsjön och Östersjön och är till salu.

Ett annat familjeföretag som har fiskat i västsahariska vatten och nu bedriver fiske i tredje generationen är Fiskeri AB Ginneton i Fiskebäck. Det ägs av familjen Claesson i Fiskebäck. Numera fiskar man i Nordsjön och Östersjön, men på hemsidan år 2007 stod Väst-Sahara överst på listan, före Östersjön och Nordsjön. Huvudfångsten var sardiner som packades på burk i Marocko. Sardinella, som man fiskade som industrifisk, lossades på Lanzarote eller Gran Canaria.

**Källor: Offentliga fartygs- och bolagsregister
Lena Thunberg**

Äntligen rättegång!

Rättegången mot de två fiskeföretagarna Lennart Kjellberg och Ove Ahlström startar äntligen den 24 oktober, tre och ett halvt år efter att åtal väcktes.

I april 2009 åtalades två fiskeföretagare för olovligt fiske i Göteborg. Det gäller ägarna till de två fiskeföretagen Fiskeri AB Ganthi, Ove Ahlström och Fiskeri AB Nordic, Lennart Kjellberg. De aktuella båtarna är i

det första fallet Aldo och i det andra fallet Nordic IV. Åtalet gäller otillåtet fiske under tiden april 2007 till och med maj 2008. Båtarna saknade då ett generellt fartygstillsstånd för yrkesfiske, som beviljas av Fiskeriverket. Båtarna hade tidigare haft ett sådant tillsstånd, men det hade alltså dragits in. Dessutom saknade fartygen ett särskilt tillsstånd för fiske i de aktuella fiskevattnen i enlighet med det nya fiskeavtal som EU hade

tecknat med Marocko året innan och som trädde i kraft i februari 2007. I det avtalet ingick inte Sverige som land. Sverige hade dessutom som enda land röstat emot fiskeavtalet, eftersom det inte uteslöt de västsahariska ockuperade vattnen.

Fisket på de båda fartygen har bedrivits i samarbete och av de åtalade och släktingar som befälhavare och bemannats med personal från Sverige och Västsahara/Marocko. Fisket som har bedrivits kontinuerligt har inbringat intäkter på sammanlagt 20 miljoner kr för de aktuella 14 månaderna, när kostnader för bland annat löner och fiskelicenser dragits av.

Brotten anses grova, eftersom de har pågått systematiskt, under lång tid, i stor omfattning och gällt stora pengar.

De åtalade förnekar brott och hävdar i polisförhör att de har arbetat som lärare och assistenter för en företagare i området, som har fiskerättigheter.

Att det har tagit så lång tid från åtal till förhandling i tingsrätten beror på att de åtalade har haft flera invändningar mot formaliteter i processen. Till slut hamnade frågan hos Högsta domstolen som dock återförde målet till tingsrätten i Göteborg. Nu finns alltså egentligen ingenting som ska förhindra rättegången.

– Det enda skulle väl kunna vara om man inte får tag på en av de åtalade, som har trasslat mycket och hållit sig undan, säger kammaråklagare James von Reis.

Advokat med intressen. Det är advokaten Erik Bergenhem från Öckerö som företräder de båda åtalade.

Erik Bergenhem är för övrigt ordförande i det privata företaget Zandic Management and Trading AB som bildades 2011 och sysslar med underhåll och reparation av båtar samt handel. I styrelsen sitter bland annat Lennart Kjellberg. Bolaget har samma adress i Västra Frölunda som Fiskeri AB Nordic där Lennart Kjellberg är ordförande. Detta bolag bildades 1967.

Lennart Kjellberg är också ledamot i Zandic AB som sysslar med kontroll av fartyg och handel.

Ove Ahlström sitter med i två bolag, Fiskeri AB Ganthi, som bildades 1989 och La Jon Rederi, som startade 2006.

Lena Thunberg

Öckerö vänort med marockanska staden Safi

I april 2012 klubbade kommunstyrelsen i Öckerö igenom ett enhälligt beslut som gör staden Safi till vänort med Öckerö kommun.

Beslutet kritiserar av Miljöpartiet och Vänsterpartiet och främst av en kristdemokratisk suppleant i Öckerös kommunfullmäktige, som därmed går på tvärs med sitt eget parti.

– Frågan togs aldrig upp i fullmäktige. Beslutet fattades direkt av kommunstyrelsen, säger kristdemokraten Håkan Olsson, som anser att Marockos ockupation av Västsahara borde vara anledning till att inte göra den marockanska staden till vänort med Öckerö.

– Det är ofattbart och skandalöst att bli vänort med en marockansk stad, när Marocko har fördrivit västsaharisk befolkning till flyktingläger, säger han.

Innehållet i vänortsavtalet kommer även det att tas av kommunstyrelsen utan diskussion i fullmäktige.

– Det är inget konstigt med det. Inga avtal tas av kommunfullmäktige, säger Arne Lernhag, kommunstyrelsens moderate ordförande och kommunalråd.

Förslaget om vänort kom direkt från den marockanska staden Safis politiska ledning, berättar han och ser ingen anledning att inte ha ett vänortssamarbete. Visserligen finns det kritik mot ockupationen av Västsahara och det tveksamma fisket men det är bättre att samtala. Det finns egentligen inga argument emot att vänortsavtalet, menar han. Anledningen till vänortsbeslutet är att seglarskolan Gunilla har besökt staden Safi och att lärare från den marockanska skolan besökte Öckerö 2011, säger Arne Lernhag.

I Öckerö kommun i Göteborgs skärgård har gymnasieskolan också en seglarskola. Eleverna reser under några månader med skolskeppet Gunilla till Sydeuropa, Nordafrika, Västindien och tillbaka. Under resan studerar de och arbetar på båten.

I Nordafrika gör de sedan flera år ett veckolångt besök i den marockanska hamnstaden Safi, där Öckeröskolan har ett utbyte med gymnasieskolan Idrissi.

Alltså samma stad dit Öckeröfiskare på 90-talet lät frakta den fisk som de dragit upp ur Västsaharas vatten.

**Lena Thunberg
Hamnbild Dakhla: Erik Abel**



Kvinnligt ökenliv

I mars besökte Erik Hansson, som studerar kulturgeografi vid Uppsala universitet, flyktinglägret Smara under tre veckor. Han var där för att intervjua män och kvinnor om den västsahariska kvinnoidentiteten.



Varje dag innehöll en verklig höjdpunkt som ingen kvinna i min närhet frivilligt missade. Klockan fyra sändes nämligen ett avsnitt av en mexikansk såpa på tv. Lagom till eftermiddagsteet fylldes rummet av kvinnliga släktingar och vänner till familjen. Min tolk, en kvinna i tjugooårsåldern, låg på golvet tillsammans med sina jämgamla "systor" och följde denna intrig med ömsom skratt och ömsom tårar.

Om tolkens tioåriga syster smög sig in i rummet blev hon raskt hemförd av sin mor. Dottern var nämligen ett begynnande problembarn enligt de äldre i familjen. Hon var inte alls intresserad av Koranen och lade alldeles för mycket tid på att göra sitt hår fint och att dansa. Egentligen tyckte min tolks mor inte om att unga kvinnor följde den här serien. Enligt henne hade serien en skadlig inverkan på den västsahariska identiteten. Såpans kvinnliga karaktärer hade inte de traditioner som västsaharier har, de klädde sig inte med slöja och de umgicks med det andra könet på ett sätt som inte västsahariska kvinnor gör. För henne var det oroväckande att såpan var så omåttligt populär bland tjejer, eftersom detta kunde leda till att den nya generationen anammar västerländska värderingar och överger den västsahariska kulturen.

Under mina tre veckor i Smara stötte jag

varje dag på tecken på orosmoln kring denna problematik – urholkandet av den "sanna" kulturella identiteten. Det var nästan alltid de unga kvinnorna som var orsaken till denna oro bland såväl äldre som yngre människor jag pratade med.

Vardagslivet har förändrats markant i flyktinglägren de senaste tio åren. Marknader, kontanter, tv, mobiltelefoner och internet har inneburit en annan kontakt med omvärlden för framförallt den unga generationen flyktingar. Många har tillbringat sina barndomsår i Spanien hos frivilliga värdfamiljer. Vissa får möjlighet att studera på högskolor i storstäder. Men de är fortfarande flyktingar. Efter studier återvänder de till sina familjer i lägren. Intrycken från omvärlden blir allt fler och allt starkare. Kontrasten mellan flyktinglägerlivet och "det andra" livet blir alltmer påtagligt. En del unga kvinnor i Smara köper mängder av kläder, högklackade skor, smink, fejkmärkesväskor och färgar sina hår dolda under melhafan. Vissa pluggar på den engelska skolan i lägret och vissa vill arbeta utomlands.

Den nya generationen kvinnor har alltså vuxit upp med livsförutsättningar som skiljer sig starkt från deras mödrars ungdomsår. Men de sociala och kulturella förväntningarna på kvinnors beteende är desamma, och



De unga kvinnorna i flyktinglägren har helt andra influenser än sina mödrar när de var unga.

det var denna balansgång för unga kvinnor som jag ville studera.

Mängder av entusiastiska röster har framhävt den västsahariska kvinnans starka soci-

det gäller skilsmässa, rättsligt skydd och rätt till arbete. Men de värderingar och den moral en konstitution vill poängtera kanske inte överensstämmer med människors traditioner och kulturella sedvänjor. Enligt de flesta västsaharier jag pratade med är det en västsahariers beteende som är en västsahariers unika identitet. Som i alla kulturer förväntas ett beteende av en kvinna och ett annat av en man. Alla de 35 kvinnor och män jag intervjuade hade en relativt klar bild av en klassisk västsaharisk kvinnas karaktär. Ideala egenskaper var att en bra kvinna inte ska ha för många vänner utanför familjen, inte ränna runt för mycket utomhus och inte längta efter en karriär, eftersom det viktigaste är att vara en god husmor och älska barn. Hon ska också vara stolt, kysk och inte umgås på tu man hand med män som inte är släktingar.

Visst kan hon arbeta, men bara så mycket att hon också klarar av att ta hand om familj och hushåll. Döttrarna har en social plikt. Det leder till att många unga kvinnor inte kan plugga utomlands eller försöka hitta ett arbete för att få en inkomst. Många

"Lagstiftningen ger kvinnan samma rättigheter som mannen"

hänvisade till Koranen där det står att man och kvinna är jämlikar, men att det är mannens ansvar att vara den slutgiltiga beslutsfattaren över familjen och kvinnan. Bland de familjer jag umgicks med innebar det att en skilsmässa i praktiken bara kan genomföras om maken godkänner den. Om en kvinna ändå väljer att arbeta finns det starka åsikter om vad som är kvinnliga jobb. Det ska handla om vård och omsorg.

Den absolut vanligaste sysselsättningen för unga män i ett isolerat samhälle utan betalda arbetstillfällen var att spela fotboll. De tjugooåriga kvinnor jag umgicks med ville gärna syssla med sport, men det var socialt tabu att som kvinna idrotta offentligt. I stället fanns det "Girls dance exercise" i en skola. Moskébesök gällde framförallt män, och det var allmänt vedertaget att en respektabel kvinna inte vistas utomhus nattetid.

Men påverkar dessa åsikter verkligen unga västsahariska kvinnor? Lagstiftningen är ju så pass könsneutral och västsaharier är stolta över den västsahariska kvinnans "historiska jämlikhet" med mannen?

Flyktinglägren i Tindouf är ett samhällsbygge som är unikt i sin geografiska isolering i Saharaöknen. Alla flyktingfamiljer får

samma grundstandard genom humanitärt bistånd. Nästan alla har samma livssituation, utan större möjligheter att förverkliga personliga drömmar. En tätbefolkad miljö och mycket sysslolös tid leder lätt till skvaller och social kontroll. Genom en biståndsarbetare fick jag veta att det finns en förvaring, ett "hem" i Smara, uppfört på medborgarinitiativ som förvarar utomäktenskapligt havande kvinnor. Då jag konfronterade mina västsahariska informanter med detta förklarade de motvilligt att "hemmets" syfte framförallt är att skydda kvinnorna från vanärares släktingar. Mycket mer lyckades jag inte få reda på, bara att ingen förnekade platsens existens och att detta inte var skapat av Polisario.

Den nationella identiteten är viktig. Dessa män och kvinnor är politiska och etniska flyktingar. De befinner sig i ett politiskt och geografiskt limbo. De är västsaharier, därför att de vägrar att erkänna sig som marockaner, algerier eller något annat. Deras släktingar i den ockuperade delen av Västsahara blir systematiskt förtryckta på grund av sin etnicitet. Det folket i lägren har kvar är flyktingstatus och gemensam identitet. Utan denna identitet blir 37 års uppoffringar och lidanden meningslösa.

Kanske är det därför skeptisismen verkar så stark mot de unga kvinnornas nya vanor och beteenden. Det förekommer kärleksrelationer före äktenskapet i Smara, och nog "ränner" unga kvinnor omkring på marknaden, hänger med manliga bästisar och pluggar engelska för att bli tolkar. En internationell organisation tränar unga tjejer i fotboll. Vissa vill inte gifta sig för tidigt, eftersom de drömmer om ansvarstagande "moderna" män i den mexikanska såpan. Men de unga kvinnorna har också påverkats av sina mödrars hårda arbete under krigsåren. Den generationens kvinnor bevisade för alla att det inte fanns någon syssla som en kvinna inte kunde klara av. Biståndet till lägren av det allra nödvändigaste ger en standardtrygghet för dessa giftsmogna kvinnor. De är inte beroende av en mans beskydd för direkt överlevnad.

En av få äldre som inte var oroad över kvinnors förändrade beteende var lägrets ende utbildade agronom. Han menade att många traditioner är som trender, de kommer och går. Livet i Västsahara före ockupationen såg helt annorlunda ut än vardagen i flyktinglägren. Då definierades vad som var bra eller dåligt beteende säkert på ett annat sätt. Men djupt rotat i den västsahariska folksjälen finns en "frihetstörst". Den är drivkraften i en längtan efter ett självständigt Västsahara. För det västsahariska nomadfolket är öknen öppen, utan murar eller gränser för vad du vill företa dig.

Text och bilder: Erik Hansson

Manu Chao i Oslo

Den spansk-franske musikern Manu Chao spelade på en gratiskonsert på Rådhusplatsen i Oslo 25 augusti med Väst-sahas flagga på scenen. Han gav också ordet till väst-sahariskan Senia Abderahman på scenen. Enligt mediauppgifter lyssnade mellan 40 000 och 110 000 oslobor.

Manu Chao deltog i ökenfilmfestivalen i flyktinglägret Dakhla i Algeriet 2008 tillsammans med skådespelaren Javier Bardem.

En signerad dvd med Sahara Libre kan köpas via norska stödskommittén www.vest-sahara.no

Demonstranter misshandlade

Åtta väst-saharier skadades och tre andra greps, när 70 väst-saharier siddemonstrerade i den ockuperade staden Dakhla 2 augusti. Det var en kommitté för arbetslösa studenter som organiserade aktionen.

– Vi kom för att demonstrera fredligt för arbete, frihet och värdighet men polisen uppträdde våldsamt och slogs med batonger för att hindra oss.

De gripna förhöordes i fyra timmar och tvingades skriva under papper att aldrig mer demonstrera, sa Tarouzi, en av demonstranterna.

Får Valutafondens stöd

På grund av den globala ekonomiska krisen beviljar Internationella Valutafonden Marocko ett lån för två år på 6,2 miljarder dollar som en försiktighetsåtgärd mot t.ex stigande oljepriser som skulle kunna påverka Marockos ekonomi.

– Marockos starka ekonomiska politik och strukturreformer har lett till tillväxt, låg inflation och ett spänstigt bank-system. Den positiva utvecklingen har lett till att Marocko har kunnat möta de sociala behoven, sa IMF-chefen Christine Lagarde i augusti.

Världsbanken och Marocko

Världsbanken stödjer med 850 miljoner dollar projekt i Marocko. Prioriterade områden är energi, gruvdrift och vatten. 297 miljoner dollar lån har beviljats solenergiprojektet i Quarzazate.

Marocko har en sund ekonomisk administration som de senaste åren gett stor tillväxt, skriver Världsbanken.

”Doing business au Maroc” är ett dokument av Världsbanken, IFC (International Finance Corporation) och USAID med syfte att förenkla affärsförbindelserna med Marocko.

Kidnappade biståndsarbetare fria

Enric Goyalons, Ainhoa Fernández de Rincón och Rosella Urru som var kidnappade i nio månader, släpptes i juli. Tystnaden kring de tre är nu kompakt.

De tre, spanjoren Enric Goyalons, som i ett år hade arbetat för den baskiska frivilligorganisationen Mundubat, spanjorskan Ainhoa Fernández de Rincón, som sedan 2010 hade arbetat för organisationen Asociación de Amigos del Pueblo Saharaui de Extremadura och italienskan Rosella Urru, som under flera år arbetat för Comité de Cooperación Italiano para el Desarrollo de los Pueblos (CCISP) kidnappades från de väst-sahariska flyktinglägren i Algeriet på natten den 22 oktober.

Två jeepar med beväpnade personer, som verkade ha god lokalkännedom, körde in i lägren nattetid och förde med våld bort de tre från ett center för biståndsarbetare i Rabouni. En av dem, Enric Goyalons, skadades i benet vid bortförandet.

Det är första gången sedan flyktinglägret skapades 1975 som en kidnappning har ägt rum.

Nio månader senare, den 19 juli, släpptes de tre i Mali. Det var terroristgruppen Mujao (Rörelsen för Jihads enhet i Västafrika), med band till Aquim (Al-Qaida in Maghreb), som hade fört bort dem. En annan islamistgrupp som kontrollerar stora delar av norra Mali, Ansar al Din lämnade meddelande om frisläppandet den 18 juli. En talesman för denna organisation sa att de tre hade släppts i nordöstra Mali i regionen Gao och att medlare från Burkina Faso fanns där.



Enric Goyalons, Ainhoa Fernández de Rincón och Rosella Urru.

I december 2011 hade de spanska och italienska regeringarna fått meddelande om att de tre var vid liv genom en video på drygt en minut, där de tre bad berörda myndigheter att medverka till ett frisläppande.

En sandstorm hindrade först helikoptrar från att landa i ökenområdet i juli, men kunde senare evakuera de tre och medlarna till ett väntande spansk regeringsplan i Burkina Fasos huvudstad Ougadougou. Där fanns också personal från spansk säkerhetspersonal, läkare och psykolog för att fastställa de kidnappades hälsa.

Tystnaden kring de tre är kompakt sedan frisläppandet. Ingen av dem har uttalat sig offentligt.

Spekulationerna kring eventuella lösesummor och andra krav har varit många. En medlare från Burkina Faso ska dock ha uppgett att frisläppandet var ett resultat av ett utbyte. Tre fångar i Mauretania ska ha frigetts. Enligt andra källor ska en lösensumma på mellan två och trettio miljoner euros ha utbetalats.

Spaniens utrikesminister José Manuel García-Margallo meddelade efter frisläppandet att regeringen gjort allt som kunde göras och

att man respekterat internationella och nationella lagar. Fler detaljer kunde inte lämnas med hänsyn till de två spanska biståndsarbetare som kidnappades i oktober 2011 i Kenya. Dessa spanjorer arbetade för Läka-re utan gränser i ett flyktingläger med somaliska flyktingar.

Den 29 juli, tio dagar efter frisläppandet, hämtades 15 biståndsarbetare hem från flyktinglägren efter beslut av den spanska regeringen. Beslutet togs av rädsla för nya kidnappningar. Elva av de femton var spanjorer, två fransmän och en italienare. En biståndsarbetare valde att stanna kvar. Beslutet att evakuera biståndsarbetarna har mött kritik.

20 spanjorer reste på besök till flyktinglägren i början av augusti i protest mot den spanska regeringens beslut, meddelade José Taboada, samordnare för biståndsorganet Coordinadora Estatal de Asociaciones Solidarias con el Sáhara (CEAS-Sáhara). Han sa att biståndet kommer att fortsätta och att man inte överger de väst-sahariska flyktingarna.

Även Polisario beklagar beslutet och meddelar att man har förhöjd säkerhet i flyktinglägren.

Lena Thunberg

En ständig kamp

I april besökte jag de väst-sahariska flyktinglägren under fem dagar. Där försökte jag bland annat bilda mig en uppfattning om de väst-sahariska kvinnornas situation.

De väst-sahariska kvinnorna har haft en viktig roll. Under kriget var det männen som deltog i striderna medan kvinnorna i människans frånvaro blev familjens överhuvud och måste utföra en lång rad traditionellt manliga arbetsuppgifter som att till exempel bygga hus. Detta ökade ansvar gjorde kvinnorna starkare och gav dem ett ökat självförtroende.

Idag är det inte längre krig och i exilen finns alltid en tendens till isolering. Exil blir ett kulturellt isolat. Det finns naturligtvis influenser utifrån. Barn och ungdomar skickas till Spanien som sommarbarn. Därmed påverkas även de väst-sahariska kvinnorna och familjernas kultur från den moderna världen. Men trots detta är det tydligt att religionen och traditionen idag präglar kvinnornas vardag.

Jag kunde se vissa likheter med de flyktinglägren i norra Irak/irakiska Kurdistan, där jag själv levde som flykting i fler år. Det kurdiska samhället i Iran på andra sidan gränsen förändrades för varje år, medan vi levde efter normer och värderingar, som gällde när vi lämnade Iran. Detta fenomen drabbar alla som lever i diasporan.

De väst-sahariska kvinnorna har förmått männen, familjerna, de religiösa institutionerna och deras företrädare och andra grupper i det väst-sahariska samhället att lyssna till deras krav. Att tillgodose dem är dock inte lätt under de rådande omständigheterna. Folket i lägren lider under förhållanden som knappast kan kallas människovärdiga – de ständiga sandstor-

marna, brist på vatten, medicin, sjukvård, mödravård, tandvård och barnomsorg. Det råder brist på praktiskt taget allt.

Kvinnorna deltar i det politiska livet och har erövrat vissa poster. Man har en kvinnlig kulturminister. Det finns kvinnor på flera poster inom Polisario. Kvinnornas kamp för sina rättigheter kommer förhoppningsvis att intensifieras, när det väst-sahariska folket återvänt till sitt hemland.

Det finns stora likheter med kvinnornas situation med andra folk som lever under likartade villkor, t ex de kurdiska och palestinska kvinnorna. I samtliga dessa fall deltar kvinnorna i kampen för befrielse. De för en kamp för nationell självbestämmanderätt. Men samtidigt måste de föra en kamp för kvinnornas emancipation. Denna tendens är idag klar och tydlig bland de väst-sahariska kvinnorna och de har haft vissa framgångar.

Det politiska läget i Nordafrika har påverkat säkerhetsläget i Sahara avsevärt. Stora mängder vapen finns i området efter Natos Libyeninsats. Väst-saharierna som hittills varit förskonade från våldsameror i de kringliggande länderna, befinner sig nu i en osäkrare omgivning.

Det är slående hur världssamfundet låtit bli att ta sitt ansvar i Väst-sahara. Ekonomiskt starka och politiskt mäktiga stater har i strid med folkrätten stött Marockos ockupation av Väst-sahara. De har bemött det väst-sahariska folket med liknöjdhet och tystnad.

Folkomröstningen måste genomföras snarast. Sverige måste spela en aktiv roll i den processen.

Amineh Kakabaveh, riksdagsledamot Vänsterpartiet

KRÖNIKAN



AMINEH KAKABAVEH



20

miljoner kronor. Det blev vinsten för 14 månaders fiske i Västsaharas vatten. Två svenska fiskare står åtalade.

24

oktober startar rättegången mot fiskarna i Göteborg.

525

västsaharier är fortfarande försvunna från den ockuperade delen av Västsahara.

6

november 1975 inleddes Marockos ockupation av Västsahara.

Stjäl inte fisken!

Utanför Västsaharas kust hämtar europeiska enorma fiskefartyg upp mängder med fisk – med mycket god förtjänst.

De landar fisken i Dakhlas hamn, där de flesta stora fiskebåtar har svensk anknytning. Fisken hamnar utomlands och vinsten

hamnar inte i västsahariska händer.

Samtidigt, i flyktinglägren i den algeriska öknen, hämtar en överlycklig liten västsaharisk pojke, Nayem, familjens sparade månadsranson av svensk biståndsmakrill på burk. Äntligen något annat än ris och linser att mätta sig med.

200

miljoner euro minst har Marocko fått i bistånd av EU för år 2012.